

Działalność gospodarcza a ochrona środowiska

Prowadzenie działalności gospodarczej to nie tylko obowiązki względem Fiskusa, ZUS, czy też zatrudnianych pracowników. Wielu przedsiębiorców nie jest świadomych, że prowadząc działalność gospodarczą korzystają – w rozumieniu przepisów prawa – ze środowiska albo swoimi działaniami wywierają na nie pośredni lub bezpośredni wpływ. To z kolei generuje po stronie przedsiębiorców dodatkowe powinności o różnym charakterze (np. składanie raportów, czy też wnoszenie opłat).

Korzystanie ze środowiska

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska za podmiot korzystający ze środowiska uważa się m.in. przedsiębiorcę i przedsiębiorcę zagranicznego w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego.

Jak wynika z przywołanej ustawy, obowiązek ponoszenia opłat za korzystanie ze środowiska powstaje, jeśli polega ono na wprowadzaniu gazów lub pyłów do powietrza, przydzieleniu uprawnienia do emisji (na zasadach określonych w ustawie o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych), wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, poborze wód lub składowaniu odpadów. Wysokości opłaty nie określa się w decyzji administracyjnej lub innym akcie, lecz przedsiębiorca korzystający ze środowiska powinien ją samodzielnie ustalić w oparciu o stawki wynikające z przepisów prawa, a następnie wnieść na rzecz urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania ze środowiska. Opłatę za korzystanie ze środowiska w danym roku należy uiścić w terminie do dnia 31 marca roku następnego. Do tej samej daty podmiot korzystający ze środowiska winien także złożyć marszałkowi województwa wykaz zawierający dane i informacje m.in. na temat ilości i jakości pobranej wody powierzchniowej i podziemnej oraz ścieków wprowadzanych do wód lub ziemi. Należy podkreślić, że nie ma obowiązku wniesienia opłaty za ten rodzaj korzystania ze środowiska, którego roczna wysokość nie przekracza kwota 800 zł.

Co istotne, przedsiębiorca korzystający ze środowiska bez uprzedniego uzyskania wymaganego pozwolenia lub decyzji zobowiązany jest uiścić opłatę podwyższoną za korzystanie ze środowiska. Z kolei w przypadku, gdy przedsiębiorca korzysta ze środowiska z przekroczeniem lub naruszeniem warunków określonych w pozwoleniu lub innej decyzji, oprócz opłaty za korzystanie ze środowiska zmuszony jest on również ponieść administracyjną karę pieniężną.

KOBIZE

Jeśli działalność przedsiębiorcy powoduje wprowadzanie do powietrza gazów cieplarnianych lub innych substancji, do końca lutego należy sporządzić i wprowadzić do Krajowej bazy o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji raport za poprzedni rok kalendarzowy. Raport ten powinien zawierać m.in. informacje o urządzeniach, których eksploatacja powoduje emisje, wielkościach emisji, czy też pozwoleniach zintegrowanych lub pozwoleniach na

wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Aby zaktualizował się obowiązek złożenia raportu KOBiZE (skrót pochodzi od Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami – instytucji, której składa się raport) wystarczy, że przedsiębiorca korzysta np. z pojazdu silnikowego lub klimatyzatora. Tym samym można wysnuć wniosek, iż zdecydowana większość przedsiębiorców winna taki raport sporządzać, jednak – jak pokazuje praktyka – obowiązek w tym zakresie nie jest przez wielu z nich wykonywany. Być może przyczyną takiego stanu rzeczy jest to, że w aktualnym stanie prawnym niezłożenie raportu nie wiąże się z żadną sankcją.

Sama procedura złożenia raportu KOBiZE nie powinna nastroczać przedsiębiorcom problemów. W pierwszej kolejności należy wystąpić z wnioskiem o utworzenie konta w bazie KOBiZE, przesyłając w tym celu formularz rejestracyjny zawierający szereg danych o przedsiębiorcy. Po aktualizacji konta w KOBiZE istnieje możliwość wprowadzenia raportu poprzez stronę <http://www.krajowabaza.kobize.pl>, za pośrednictwem elektronicznego konta. Złożenie raportu nie podlega kosztom lub opłatom urzędowym.

Poważna awaria przemysłowa

Jeśli w zakładzie przedsiębiorcy – z uwagi na ilość i rodzaj występujących w nim substancji niebezpiecznych – istnieje ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, taki przedsiębiorca powinien spełnić szereg dodatkowych obowiązków. Wśród nich wymienić należy m.in. sporządzenie programu zapobiegania powstaniu poważnych awarii przemysłowych, opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem oraz opracowanie i zgłoszenie raportu o bezpieczeństwie. Jak wynika z przywołanej ustawy, uchybienie tym obowiązkom może rodzić dla przedsiębiorcy poważne konsekwencje. Potencjalną sankcją za ich nie wypełnienie jest bowiem kara aresztu, kara ograniczenia wolności albo grzywna.

Ustawodawca nadto przewidział, że przedsiębiorca zamierzający prowadzić lub już prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej powinien przeciwdziałać wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej oraz minimalizować jej negatywne dla ludzi i środowiska skutki. Należy wyjaśnić, iż pod pojęciem poważnej awarii przemysłowej na gruncie ustawy Prawo ochrony środowiska rozumie się zdarzenie w zakładzie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej substancji niebezpiecznych, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Odpady

Jeśli w związku z prowadzoną działalnością przedsiębiorca wytwarza odpady, należy go uznać za posiadacza odpadów w rozumieniu przepisów ustawy o odpadach. Na takim podmiocie ciąży z kolei obowiązek prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów, zgodnie z katalogiem odpadów. Wyjątek od obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów dotyczy m.in. wytwórców odpadów komunalnych, oraz tych rodzajów lub ilości odpadów, które określone zostały w rozporządzeniu wykonawczym Ministra Środowiska w sprawie rodzajów odpadów i ilości odpadów, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów.

Dodatkowo, posiadacz odpadów obowiązany do prowadzenia ewidencji odpadów, podmiot prowadzący działalność polegającą na gospodarowaniu odpadami oraz na wydobywaniu odpadów ze składowiska odpadów lub ze zwałowiska odpadów, powinni składać roczne sprawozdanie o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami. Należy je złożyć w terminie do dnia 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania, zbierania lub przetwarzania odpadów. Jeszcze do niedawna podmiot, który uchybił obowiązkowi złożenia sprawozdania, podlegał administracyjnej karze pieniężnej. Z dniem 1 stycznia 2016 roku przepis ustawy o odpadach przewidujący taką sankcję został jednak uchylony.

Podsumowanie

Jak wynika z powyższej analizy, szczególnie na początku każdego roku kalendarzowego przedsiębiorcy powinni pamiętać o sprawach związanych z szeroko rozumianą ochroną środowiska, zwłaszcza z uwagi na zdarzające się kontrole urzędników i wiążące się z nimi ryzyko ponoszenia sankcji za uchybienia w tym zakresie. Liczba i rodzaj raportów lub sprawozdań, które należy złożyć w pierwszych miesiącach roku, zależy od rodzaju i profilu działalności przedsiębiorcy.

Autor: Piotr Furmaga, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy